

Отже, через війну відбулися зміни на ринку банківських депозитів на регіональному рівні в економіці України. Загалом, за абсолютними показниками місткість ринку банківських депозитів збільшилася, але у регіональному розрізі це відбувалося нерівномірно. До перспектив розвитку ринку банківських депозитів належать подальші заходи Національного банку України із підтримання стабільності банківської системи, розвиток інтернет-банкінгу та створення умов для зміцнення довіри до комерційних банків.

Список використаних джерел:

1. Kichurchak M. Bank Deposit Activity in Ukraine: Directions and Factors of Development Activation. *Journal of Eastern European and Central Asian Research*. 2019. № 6(1). P. 145–160. DOI: <https://doi.org/10.15549/jeecar.v6i1.275>.
2. Кічурчак М.В. Ринок банківських депозитів домогосподарств в Україні: структурні та регіональні особливості. *Фінанси України*. 2020. № 8. С. 26–41. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2020.08.026>.
3. Кічурчак М.В. Чинники залучення заощаджень домогосподарств на ринок банківських депозитів України: регіональний вимір. *Економічний простір*. 2020. № 161. С. 20–25. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/161-3>.
4. Kichurchak M. Structural Changes in the Market of Bank Deposits of Households in Ukraine. *Finanse i Prawo Finansowe*. 2021. Vol. 1. № 29. P. 61–78. DOI: <https://doi.org/10.18778/2391-6478.1.29.04>
5. Депозити, залучені депозитними корпораціями (крім Національного банку України). Національний банк України: офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial#1ms>

УДК 336.748.12

Кужелєв М.О.

д.е.н., проф., професор кафедри фінансів
Національний університет «Кієво-Могилянська академія»

ОСОБЛИВОСТІ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Однією з проблем, яка потребує негайного реагування в умовах воєнного стану з боку уряду і Національного банку України є інфляція. Звісно, що початок активної фази війни РФ проти України суттєво вплинув на національну фінансову систему, адже фактично було припинено процеси виробництва у

центральної області, а також на сході та півдні країни. Крім того, тимчасова окупація частини території України, постійні ракетні обстріли та бомбардування промислової та енергетичної інфраструктури призвели до різкого скорочення податкових надходжень до державного бюджету на фоні зростання видатків на оборону і фінансування соціальних заходів. Все це не могло не вплинути на інфляційні процеси.

Станом на 31 грудня 2022 року індекс споживчих цін на товари і послуги досяг позначки 26,6% порівняно з 2021 роком, але вже у 2023 році ситуація була дещо відмінною [1]. Проаналізуємо особливості інфляції в Україні в умовах воєнного стану на основі відкритих даних та розрахунків Державної служби статистики України і Національного банку України.

Як вже зазначалося, прискорення інфляційної складової спостерігалось протягом усього 2022 року. Це пов'язано з впливом низки промислових, технічних, технологічних, інфраструктурних, соціальних та інших факторів, які деструктивно тиснули на сферу публічних фінансів та безпосередньо визначали тенденції функціонування фінансів національних виробників і домогосподарств [2; 3]. Достатньо згадати вплив лише одного фактору – міграції населення як всередині країни, так й за її кордони (за різними оцінками більше 10 млн громадян змушені були виїхати з України, більше 1,7 млн опинилися на тимчасово окупованих територіях, а частина з них були примусово вивезені на територію РФ). Інфляційних ризиків у 2022 році додав і той факт, що НБУ «надрукував» грошей на загальну суму 400 млрд. грн.

Але вже у 2023 році завдяки успіхам ЗСУ на фронті, допомозі іноземних партнерів, частковому відновленню виробництва та ще низки факторів темпи зростання споживчих цін почали уповільнюватися (рис.1).

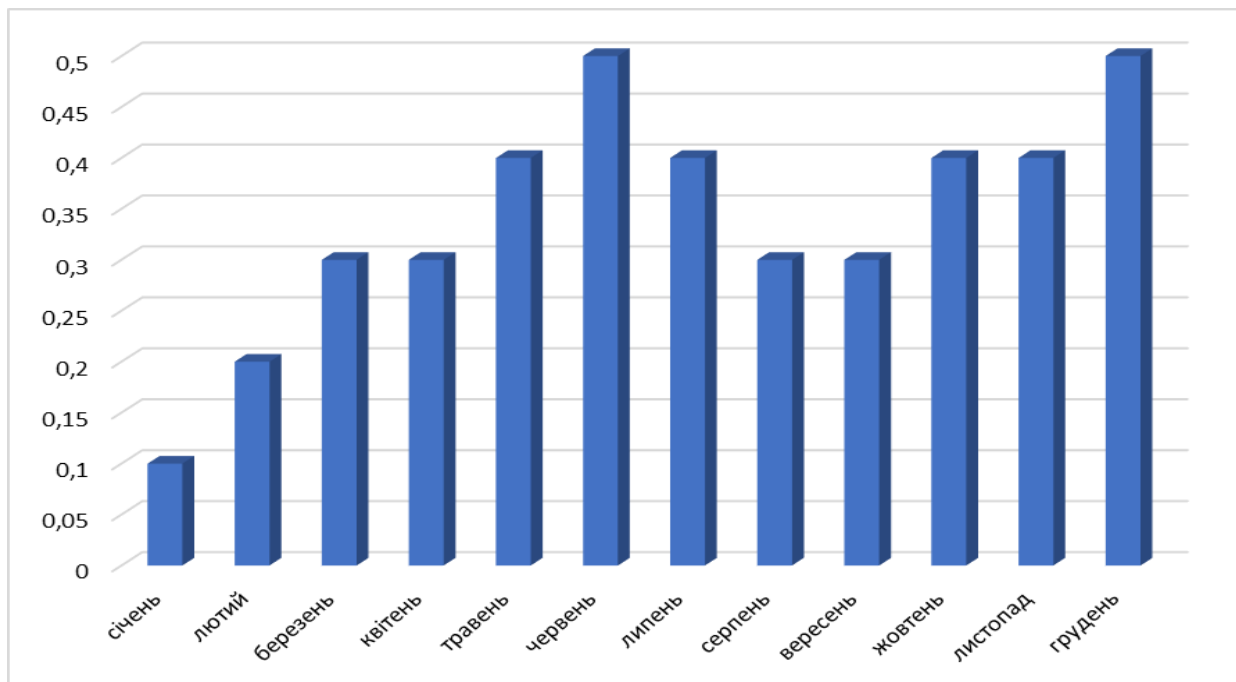

Рис. 1. Динаміка індексу споживчих цін на товари і послуги в Україні у 2023 році

Джерело: складно автором на основі [1]

Що стосується показника базової інфляції, то картина також виглядала позитивно. Якщо за підсумками 2022 року він склав 22,6 %, то у 2023 році скоротився до позначки 4,9% [1]. Однак необхідність ремонту низки енергетичних об'єктів та рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) всупереч мораторію на підвищення комунальних тарифів призвели до інфляційних наслідків через зростання у 2023 році цін на електроенергію на 69,7%. Проінфляційний вплив цих факторів вдалося частково компенсувати за рахунок зменшення безпекових ризиків, збільшення врожаїв у сільському господарстві та перебудові логістичних ланцюгів для експортерів. Крім того, цьому сприяло й проведення збалансованої податкової політики в країні [4; 5]. Також позитивно вплинуло на інфляційні процеси падіння вартості енергоресурсів на світових ринках – ціни на нафту і газ суттєво впали у порівнянні з 2022 роком (середньорічна ціна нафти Brent знизилася на 17,2%, а ціна Netherlands TTF на газ впала на 65,7%).

Що стосується 2024 року, то за прогнозами та звітами НБУ інфляційні процеси помірно прискоряться й рівень споживчої інфляції на кінець 2024 року складатиме 8,6% (+ 3,5% порівняно з 2023 р.) [6]. Негативно вплине на стан споживчих цін й зменшення врожайності в агропромисловому секторі економіки, блокування українських кордонів у Польщі та виборчий процес у США (через який Україна фактично припинила отримувати військову та фінансову допомогу з жовтня 2023 року).

Таким чином, незважаючи на тривалу та виснажливу війну, Україні вдалося утримати інфляційні процеси на помірному рівні, частково відновити економіку, повернути частину територій за підсумками 2023 року та зберегти свою незалежність. Можна стверджувати, що інфляції не вдалося суттєво збільшити свої темпи і зруйнувати можливості національної економіки до виживання та підтримки обороноздатності країни.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Zherlitsyn D.M., Kuzheliev M.O., Nechyporenko A.V. Bioresources Price Trend and GDP Growth Adjustment. *International Journal of Advanced Biotechnology and Research (IJABR)*. Volume 10. Special Issue-1. 2019. p. 379–383.
3. Kuzheliev M., Britchenko I. Theoretical and Methodological Aspects of Formation of Corporate Control System in Ukraine. *Ikonomicheski Izsledvania*. № 25(2).2016. p. 3–28.
4. Кужелев М. О. Формування парадигми корпоративної соціальної відповідальності в Україні. *Економічний часопис-XXI*. 2015. № 3-4(1). С.60–63.
5. Нечипоренко А. В., Панченко І. В., Мороз Л. О. Стан і перспективи розвитку податкової політики України. *Бізнес Інформ*. 2021. №5. С. 348–354.
6. Інфляція залишатиметься помірною, а економіка відновлюватиметься. *Інфляційний звіт НБУ*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiya-zalishatimetsya-pomirnoyu-a-ekonomika-vidnovlyuvatimetsya--inflyatsiyinyi-zvit-nbu>